

ENQUÊTECOMMISSIE
REGERINGSBELEID 1940–1945

VERSLAG HOUDENDE DE UITKOMSTEN
VAN HET ONDERZOEK

DEEL 4^{A EN B}

DE NEDERLANDSE GEHEIME DIENSTEN TE LONDEN
DE VERBINDINGEN MET HET BEZETTE GEBIED

(PUNT F VAN HET ENQUÊTEBESLUIT)

VERSLAG EN BIJLAGEN

XVII. King Kong

De commissie is bij haar onderzoek herhaalde malen gestuit op de naar de Duitsers overgelopen illegale werker Christiaan Lindemans alias King Kong. Zij herinnert b.v. aan zijn aandeel in de arrestatie van de M.V.T.-agenten van der Giessen en van Rietschoten en in die van de B.B.O.-agenten Celosse en Seyben.

Hoewel de rol, welke Lindemans gespeeld heeft, verder voor het verloop van het England-Spiel niet van betekenis is geweest, zijn er om de figuur van King Kong in verband met gebeurtenissen, welke in September en October 1944 hebben plaatsgevonden, dermate fantastische verhalen ontstaan, dat de commissie het nuttig acht de resultaten van het onderzoek, dat zij heeft ingesteld, te dezer plaatse te publiceren. Kort gezegd komen deze verhalen hierop neer, dat Lindemans op 15 September 1944 aan de Duitsers mededelingen zou hebben gedaan over de aanstaande aanval van de geallieerden op Arnhem en dat hij zijn wetenschap hieromtrent mede zou hebben geput uit de contacten, welke hij voordien onderhield met het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten, terwijl tenslotte wordt gesuggereerd, dat zijn dood in gevangenschap op 20 Juli 1946 onder verdachte omstandigheden heeft plaats gevonden.

Schreieder heeft verklaard, dat King Kong met het England-Spiel helemaal niets te maken heeft gehad. Einde 1943 vertelde Giskes aan Schreieder, dat Lindemans zich in België aan een van de V-mannen van Giskes aangeboden had om voor de Duitsers te werken, wanneer daarvoor zijn, in Brussel gevangen zittende, verloofde vrijgelaten zou worden. Giskes is zelf naar België gegaan en heeft met Lindemans onderhandeld. Op grond van deze bespreking is ten eerste de samenwerking tot stand gekomen tussen Lindemans en Giskes en werd ten tweede de verloofde door Brussel aan Schreieder overgedragen. Deze heeft haar toen vrijgelaten. De broer van Lindemans, die hier gevangen zat, werd ook vrijgelaten. Giskes noemde Lindemans King Kong. Lindemans is te Rotterdam in een café opgevallen. Hij heeft zich daar op een of andere manier eigenaardig gedragen, daarop heeft iemand de Sicherheitspolizei gewaarschuwd en hebben twee ambtenaren Lindemans gevangen willen nemen. De ambtenaren beweren, dat Lindemans naar zijn pistool wilde grijpen en schieten. Om hem vóór te zijn hebben zij geschoten en hem aan de schouder gewond. Toen Lindemans in het ziekenhuis verhoord werd, heeft hij zich op Schreieder beroepen. Hij wist van Giskes, dat, wanneer hij moeilijkheden zou hebben met de Sicherheitspolizei, hij zich op Schreieder moest beroepen. Schreieder belde Giskes op en liet na overleg met Giskes King Kong in het ziekenhuis aan de Zuidwal brengen. Kupp, een ondergeschikte van Giskes, organiseerde de bevrijding. Toen Giskes in Mei 1944 naar België overgeplaatst werd, heeft hij Lindemans meegenomen. Schreieder hoorde nog eenmaal van King Kong, op 17 September 1944, dus op de dag van de luchtlanding bij Arnhem, toen hij bij majoor Kiesewetter, de opvolger van Giskes, was. Hij bezocht deze 's Zondagsochtends en toen zei Kiesewetter tegen Schreieder: „Lindemans was juist hier. Maar ik weet het niet, ik heb de indruk, dat de man van twee wallen eet.” Verder vertelde hij Schreieder, dat Lindemans toentertijd het plan van de geallieerden betreffende Arnhem aan Giskes medege-deeld had. Hij ging voort: „Maar desondanks weet ik niet, of hij nu voor ons of voor de andere kant werkt!” Dat was het laatste, dat Schreieder van Lindemans gehoord heeft.

Giskes heeft verklaard, dat King Kong tot Maart 1944 voor de Engelse dienst heeft gewerkt in Nederland, België en Frankrijk en wel, voorzover Giskes weet, met groot succes. King Kong is toen in Duitse dienst getreden, omdat zijn broer gevangen genomen en ter dood veroordeeld was. Lindemans had een broer, die wel 10 jaar jonger was dan hij zelf en die op aansporing van King Kong illegaal voor de geallieerden gewerkt heeft; daarbij werd hij gepakt en door een krijgsraad ter dood veroordeeld. Dit feit heeft Lindemans genoopt in Duitse dienst te treden om zijn broer te redden. Hij heeft zich te Brussel in Maart 1944 aan Giskes aangeboden met het zeer duidelijke doel en het zeer duidelijke voorstel zijn broer te redden. Giskes heeft

hem dat beloofd. Zijn broer werd vrijgelaten en ging naar Duitsland. *Lindemans* heeft sindsdien voor *Giskes* gewerkt.

Op 15 September 1944 is *Lindemans* door de linies gekomen bij Eindhoven. Dat was Vrijdags vóór de luchtlanding bij Arnhem; hij kwam toen van Brussel. *Lindemans* had de opdracht te Brussel achter te blijven en na het oprukken van de geallieerden met de Engels-Canadese geheime dienst contact op te nemen, daar zich dan als agent aan te bieden onder verwijzing naar zijn vroegere activiteit als illegaal werker. Hij moest daarbij de plannen van de Canadese geheime dienst, wat betreft Nederland, vaststellen en zo snel mogelijk door de linies terugkomen om het resultaat van zijn navorsingen te melden. Hij kreeg deze opdracht op de 3de September, op de dag van de val van Brussel. *Giskes* ging op dezelfde dag naar Antwerpen terug, waar de volgende dag de Canadese binnemurkten. *Giskes* weet verder slechts, dat *King Kong* reeds op 4 September des middags de verbinding met de chef van de Canadese inlichtingendienst had. Het was een captain *Baker* van het korps, dat te Brussel gelegerd was. *Lindemans* is toen op 15 September, gehoor gevend aan de opdracht, die hij van *Giskes* gekregen had, om naar Nederland te komen, in het door de Duitsers bezette gebied gekomen. *Giskes* was intussen reeds in het Rijnland. *Lindemans* is toen naar Driebergen, naar het bureau van majoor *Kiesewetter* geloodst. Deze had *Giskes* in Nederland opgevolgd. Daar heeft *King Kong* van een reeks door hem gedane waarnemingen melding gemaakt. Hij heeft gemeld, dat een grote Engelse luchtlandingsmacht klaar stond en dat op Zondagmorgen een aanval op Eindhoven zou plaats vinden; hij heeft zeer beslist niet gemeld, dat een aanval op Arnhem zou plaats vinden. Dat is absoluut zeker. *Giskes* weet het daarom zo zeker, omdat men hem in Engeland juist over deze materie zeer nauwkeurig heeft ondervraagd. Hij kon absoluut zeker bewijzen, dat *King Kong* Arnhem niet in zijn melding genoemd heeft. Dat is van Engelse zijde wel bewezen. *Giskes* heeft te Londen een rapport ondertekend, dat alleen op deze zaak betrekking had en hem werd van Engelse zijde gezegd: wanneer U in dit geval niet de waarheid zegt, zal U dat zeer slecht bekomen. *Giskes* sprak echter de waarheid en het bekwam hem goed.

Lindemans is op Zaterdagavond teruggegaan naar Eindhoven. Dat was de 16de September. Hij moest zich binnen 3 dagen weer melden bij de eerste post van een divisie in de buurt van Eindhoven om verdere mededelingen te doen. Daartoe is het echter niet meer gekomen. Hij heeft geen verdere berichten meer gebracht en geen Duitse instantie heeft hem meer gezien of gesproken. Het is aan *Lindemans* gelukt bij de aanval op Eindhoven weer achter de geallieerde linies te komen. Daarna is hij niet meer in door de Duitsers bezet gebied teruggekeerd. Buiten het bovengenoemde bericht, dat hij op de 15de gebracht heeft, heeft hij voor de Duitse kant geen meldingen gedaan.

Op de avond van 15 September 1944 werden de mededelingen van *King Kong* reeds naar *Giskes* doorgeseind. 's Zondags kreeg *Giskes* het telegram, dat *King Kong* te Driebergen geweest was, maar al weer weg was met de opdracht binnen 3 dagen weer terug te komen. *Giskes* was niet meer de chef van *Kiesewetter*, maar chef van *King Kong*; dus deelde men hem dat mede. *Lindemans* was naar Driebergen gegaan, omdat hij wist, dat *Giskes* daar gezeten had. De Engelsen hebben het geval-*King Kong* daarom zo hoog opgevat, omdat zij het vermoeden hadden, dat *King Kong* betrokken was bij verraad, dat betrekking had op Arnhem. *King Kong* had echter Arnhem niet genoemd. Dat er uit vele andere waarnemingen aan de Duitse kant aanwijzingen waren voor een parachutistenaanval, waarvoor op dat tijdstip slechts Arnhem in aanmerking kon komen, is natuurlijk een andere zaak, maar *Lindemans* heeft daarover geen inlichtingen verschaft. Er waren andere aanwijzingen voorhanden, dat, wanneer een grote luchtlandingsaanval zou komen, deze het gebied Nijmegen—Arnhem tot doel zou hebben. De Duitsers waren met betrekking tot de aanval op Arnhem niet helemaal onvoorbereid, maar de reden daarvan was niet gelegen in de mededelingen van *King Kong*. Reeds op 25 Augustus, toen het front nog ongeveer langs de lijn Lille-Charleville-Sedan liep, was bij de opperbevelhebber-West bekend, dat de geallieerden Maasafwaarts massaal zouden doorstoten om vervolgens langs de IJssellinie de Zuiderzee te bereiken. Op deze veronderstelling was in ieder geval de operatieve afweer aan de Duitse zijde opgebouwd. Dat de plannen zó lagen en dat het zo geprobeerd is, bewijst Arnhem.

Schreieder heeft bij een volgend verhoor verklaard, dat hij door *Kiesewetter* over de mededelingen van *King Kong* is ingelicht; deze heeft het *Schreieder* precies op de dag van Arnhem, op 17 September 1944, gezegd. Toen was hij bij *Kiesewetter*. Hij kwam in de voormiddag. *Kiesewetter* had hem te eten gevraagd. Bij die gelegenheid sprak *Kiesewetter* daarover en zei, dat hij aan de oprechtheid van *Lindemans* twijfelde. Hij geloofde, dat *Lindemans* van twee wallen

at en op deze dag, vlak vóór het bekend worden van de luchtlanding, waren de vliegers over het bureau van *Kiesewetter* gevlogen en toen zei hij nog: „Ik geloof, dat *King Kong* ons die op ons dak heeft gestuurd.” Dat was het gesprek en daarbij zei hij, dat *King Kong* het bericht over Arnhem gebracht had. Het was zo: toen die luchtlanding plaats vond, dus op het tijdstip, dat de eerste meldingen over de luchtlanding in de sector Arnhem binnenkwamen, zei *Kiesewetter* tot zijn officieren, die nog aan tafel zaten: „Nu is het bericht van *Lindemans* inderdaad juist!” Het is immers zo, dat men met berichten van een agent steeds zeer voorzichtig is. In dit verband zei *Kiesewetter* tegen *Schreieder*: „Hij heeft dat reeds enige tijd geleden gemeld. Ik heb het doorgegeven, maar er bestond steeds twijfel, of *Lindemans* niet twee heren diende, of de melding juist was dan wel of het op de een of andere manier een militaire tactiek van de tegenstander was.” In ieder geval heeft *Kiesewetter* tegen *Schreieder* over Arnhem gesproken. *Schreieder* zou anders nooit op Arnhem gekomen zijn. Wanneer *Kiesewetter* over Eindhoven gesproken zou hebben, zou *Schreieder* zich dat herinneren.

Mevrouw *E. C. Leenders-Zwaan* is tijdens de bezetting koerierster geweest van *King Kong*. In Mei 1944 kreeg zij de mededeling, dat *King Kong* opgepakt was, maar later weer bevrijd. Hij had een schot door zijn long en is teruggekomen. Daarna vond zij hem overspannen. Hoe verder het kwam, hoe gekker hij deed. Hij reed op de duur rond met een stungun in zijn aktentas; om de loop, die er uitstak, had hij een „Signaal” gedaan. Zij heeft ruzie met hem gekregen. Hij maakte zoveel geld op. Toen heeft hij in Augustus 1944 haar groep verraden. Na de bevrijding heeft men haar dat gezegd. *King Kong* was in Brussel. De bevrijding kwam 3 September. Toen heeft hij een nacht erg gevochten. Twee dagen later is hij weggegaan. Hij zou met nog vijf anderen naar Rotterdam gaan. Zij waren aan het vechten bij Merxem. Zij zijn een dag teruggekomen. Toen is hij een hele tijd weg geweest. Hij beweerde, toen hij terugkwam, dat hij te Eindhoven geweest was. Dat was 22 of 23 September. De Canadezen hadden hem vastgezet. Vrienden van hem hadden hem vrijgemaakt. Toen moest zij door de linies naar Eindhoven en daarna naar Rotterdam. Daar moest zij contact zoeken. Zij kwam er echter niet door. De Engelsen hebben haar teruggestuurd. Zo is zij in het kamp van *Prins Bernhard* terecht gekomen. Kapitein *de Graaf* heeft haar ondervraagd. *King Kong* was verdwenen. Zij vertrouwden hem niet meer. Zij is met kapitein *de Graaf* en nog een kapitein naar Brussel geweest, verschillende adressen af, waar *King Kong* kwam, maar hij was er niet. Men heeft hem toen in het begin van October te Nijmegen opgevist. De heer *Pinto* had gezegd: „je moet alle contact met *King Kong* verbreken.” Op zekere dag zag zij *King Kong*. Deze zei tegen haar: „Lelijke verraadster, je hebt alles in het kamp van de Prins verteld.” Zij zei: „Mocht dat niet?” Hij liet haar toen een papier zien, ondertekend door kapitein *de Graaf*, waarop stond: „*King Kong* is alright.” Hij zei: „Nu ga je voor mij naar Breda.” Zij zei: „Dat doe ik niet.” Zij is naar de heer *Pinto* gegaan en zij heeft gezegd, dat zij *King Kong* had gezien en dat hij goede papieren bij zich had. Majoor *Pinto* zei, dat zij hem uit de weg moest blijven. *King Kong* wilde, dat zij naar Holland ging. Zij heeft het niet gedaan. Zij meent, dat hij half October is opgepakt.

De heer *K. de Graaf* heeft verklaard, dat *King Kong* een passeur is geweest, die werkzaam was voor *M.I. 9* en gedurende de tijd van vier jaar zeer belangrijk illegaal werk heeft gedaan. Dat was ook in Engeland bekend. Hij was geen agent en was niet bekend bij de Nederlanders in Engeland. Hij was een free lance verzetsman, die in de *M.I. 9*-organisatie was terecht gekomen, geëmployeerd werd als passeur en daarvan een vak maakte. Hij deed dit werk uitstekend; hij reisde tussen Rotterdam en de Pyreneeën heen en weer en trok zich van de Duitsers niets aan. Hij was een easy going-kerel en zo weinig bang, dat dat eigenlijk de reden moet zijn geweest, dat hij steeds aan de Duitse politie ontsnapte, die veel van hem wist. Als zij op het punt stonden hem te arresteren, schoot hij ze meteen dood en ontvluchtte hij. Deze man heeft bijzonder veel geluk gehad. Het was een heel merkwaardige kerel, maar hij is in het verzet, in de eigenaardige spanningen, waarin hij heeft geleefd, in de ups en downs van het verzetsleven bezweken. Hij had geen andere inkomsten dan hetgeen hij kreeg voor zijn passeurswerk en van mensen, die iets konden missen. Op een gegeven moment moest hij zijn heil zoeken in het smokkelen van sigarettenpapier, omdat hij geen andere inkomsten had. Hij had in Lille een onwettige vrouw met twee natuurlijke kinderen, van welke vrouw hij bovendien meer hield dan van andere vrouwen, van wie hij ook hield. Deze man is geestelijk gedegeneerd in het verzet. Op een gegeven ogenblik (de heer *de Graaf* heeft het zelf meegemaakt) kon hij niet gemakkelijk meer discrimineren tussen goed

en kwaad; wanneer men hem er op attendeerde, schoot het hem te binnen en zei hij: „het is ook zo,” en deed hij het verkeerde wel eens niet. Hij trok zich weinig aan van mijn en dijn. Hij dacht: „alles is voor iedereen”, in elk geval: alles, wat voor iedereen was, was voor hem. Hij was sentimenteel en kinderlijk van aard. Hij heeft een geweldige schok gekregen, toen zijn broer, die ook in het verzet werkte (althoewel minder dan hij) en verstandiger was dan hij, door de Duitsers gepakt werd. *King Kong* heeft de heer *de Graaf* het leven gered; de heer *de Graaf* kende hem van haver tot gort. *King Kong* heeft hem als passeur gediend en hem op allerlei wijzen geholpen. Hij is verrader geworden, doordat hij op een gegeven moment, nadat zijn broer in de gevangenis was terechtgekomen, meende het met de Duitsers op een accoordje te kunnen gooien. Hij is met *Giskes* en *Schreieder* in contact getreden en heeft gezegd: „ik ben *King Kong*”. *Giskes* en *Schreieder* waren verbijsterd, maar dachten: „wij kunnen hem gebruiken”. Hij heeft voor hen gewerkt en veel slechts gedaan. Natuurlijk was hij zich er wel van bewust, dat hij heel gemene dingen deed, maar hij was een van de mensen, die geloofden in de beloften van een man als *Schreieder*. De heer *de Graaf* ziet hem als iemand, die, hoewel zeer naïef en enigszins abnormaal, zijn bewuste fouten heeft willen goedpraten met beloften van een Duitser.

De heer *de Graaf* heeft hem gezocht vanaf het moment, waarop hij op het continent voet aan wal zette, toen hij overging met de Bevelhebber van de Nederlandse Strijdkrachten, ongeveer einde Augustus 1944. Toen wist de heer *de Graaf* al, dat *King Kong* fout was. Dat wist hij al in Mei 1944. Het was een kwestie van hem opzoeken en onderzoeken wat hij verkeerd had gedaan. Een van de punten, waardoor hij het wist, was een telegrafisch bericht, volgens hetwelk aan de redactie van „Christofoor” een aantal postduiven was aangeboden, die uit Engeland kwamen. Die moesten door de redactie worden gebruikt om berichten naar Engeland te zenden, die belangrijk waren voor de geallieerden. Die duiven zouden zijn aangeboden door *King Kong*, *Chris*, hoofd van de raad van verzet in België. De heer *de Graaf* wist, dat die raad van verzet niet bestond. De heer *de Graaf* wist, wie *Chris* was, dat deze daarvan geen hoofd was en dat die postduiven niet uit Engeland kwamen. Hij had alle reden om te veronderstellen, dat er iets mis was en om alle posten te waarschuwen. Het was echter al te laat, want de „Christofoor”-redactie was, zoals uit een volgend bericht bleek, al opgerold. Dat was het eerste teken. Er waren echter verschillende andere tekenen, die het zeker maakten, dat hij fout was. De heer *de Graaf* heeft getracht het te controleren, toen hij er eindelijk in slaagde contact te leggen met *King Kong*, die niettegenstaande onze waarschuwingen aan de Engelse dienst door een van de leiders van die dienst als agent door de linies naar Nederland was gezonden. De heer *de Graaf* heeft hem weten te contacteren. *King Kong* is door de linies heen gekomen uit bezet naar geallieerd gebied. Hij heeft zich toen gemeld en de heer *de Graaf* heeft hem gehoord over de details, die belangrijk waren en waaruit hij eigenlijk moest veronderstellen, dat *King Kong* verraad pleegde. De heer *de Graaf* heeft *King Kong*, toen deze nog vrij was, op zijn kamer in het hoofdkwartier van de Bevelhebber gehoord. De heer *de Graaf* heeft er een aantal geallieerde officieren bij gevraagd. Van dat verhoor is een rapport opgemaakt. Dat rapport heeft hij overhandigd aan de chef van de Security en aan de heer *Pinto* van de Nederlandse veiligheidsdienst. *King Kong* heeft het handig gedaan. Hij heeft de punten, waaruit aan de heer *de Graaf* bleek, dat hij verraad gepleegd had, aardig gemotiveerd. Het was moeilijk te controleren, wat daar ten Noorden van het front gebeurd was. Hij begreep uit de koele ontvangst en de wijze van ondervraging, dat hij zwaar werd gewantrouwd. Hij heeft gevraagd, of de heer *de Graaf* hem wantrouwde en of hij dat wel verdiend had. De heer *de Graaf* heeft een ontwijkend antwoord gegeven, een rapport opgemaakt en verder met referte aan de waarschuwingen, die aan de agenten waren uitgegaan, daarin gezegd, dat hij fout was. Dat rapport is overhandigd aan de heer *Pinto* met het verzoek ogenblikkelijk een onderzoek in te stellen, *King Kong* te arresteren en te ondervragen, daar hier waarschijnlijk een spionnagenet achter zat. Dat is toen niet geschied. Het heeft wél plaats gevonden, toen de heer *de Graaf* *King Kong* zelf arresteerde, maar het is nooit zover gekomen, dat de Security, de Politie Buitendienst of iemand anders deze man in hechtenis heeft willen nemen. De heer *de Graaf* heeft zich tenslotte in verbinding gesteld met de *Town Mayor* om *King Kong* te laten arresteren. Deze heeft een tijdje vrij rondgelopen. De heer *de Graaf* heeft hem nog een keer gehoord. Er zijn discussies over geweest met Britse officieren van de Nederlandse dienst en van de Britse dienst. Op een gegeven moment werd, toen men een beetje ontwaakte uit de indolentie tegenover het geval, een vijandelijke agent gearresteerd, die een vijand was van *King Kong* en deze sloeg door. Op die verklaring heeft de heer *de Graaf* *King Kong* weer in het hoofdkwartier

laten komen. Daar heeft de heer *de Graaf King Kong* kunnen arresteren in samenwerking met de veel te laat arriverende security-chef, die met 10 of 15 man militaire politie kwam. Zij hebben *King Kong* meegenomen en sedertdien heeft de heer *de Graaf* hem niet meer gezien.

Het hoofdkwartier van de *Prins* was gevestigd in een Belgisch château; daarin heeft de heer *de Graaf King Kong* laten komen om hem onmiddellijk te laten vastzetten en door de Security te laten wegvoeren. Hij heeft hem laten binnenkomen om hem te verhoren, maar dit betekent niet, dat hij hem bij de *Prins* zou hebben geïntroduceerd. Dat is natuurlijk een krankzinnige veronderstelling.

De heer *O. Pinto* heeft verklaard, dat hij *King Kong* heeft gearresteerd. De heer *Pinto* moet in het geval-*King Kong* zich zeer voorzichtig uitdrukken. Er is over die man volslagen onzin, gedaas, geschreven. Aan de andere kant heeft de heer *Pinto* het altijd niet zo wenselijk geacht, dat in Nederland de zaak-*King Kong* zo zeer bekend werd. De heer *de Graaf* is door *King Kong* het meest om de tuin geleid. Wat de heer *Pinto* buitengewoon ergerlijk vindt, is, dat juist de man, die zo volkomen misleid is door *King Kong*, een boek schrijft, waarin hij hem laat optreden als een soort van idioot.

De heer *Pinto* heeft *King Kong* een dag na de bevrijding van Antwerpen in die stad ontmoet. Hij was toen in een kamp, waar Hollandse jongens kwamen. Daar paradeerde *King Kong* met bommen en vijf revolvers in een soort camouflage-pak met 3 sterren op zijn mouw, gevolgd door 50 of 60 hem verafgodende jongelui. Hij beviel de heer *Pinto* niet en toen heeft hij hem apart genomen en ondervraagd, maar met die ondervraging was de heer *Pinto* niet tevreden. Hij vond het geval ernstig genoeg en is naar Brussel gegaan, waar hij er twee dagen en nachten aan heeft besteed om dat geval te onderzoeken. Hij zegt twee dagen en nachten, omdat hij juist in de nachtkroegen inlichtingen over *King Kong* kreeg van dronken vrouwen enz. De heer *Pinto* kwam tot de conclusie, dat *King Kong* fout was. Die conclusie was op het volgende gebaseerd. Hij was in Mei 1944 door de Duitsers gevangen genomen. Bij de inhechtenisneming had hij een kogel in zijn long gekregen. Uit het hospitaal was hij door jongens van zijn eigen groep bevrijd. Hij is teruggegaan naar zijn illegale werk; hij had een paar jaar goed werk gedaan. Van dat ogenblik af is alles, wat hij deed, mislukt. Er gebeurden ongelukken en hij kwam er altijd goed af. Dat is een van de dingen, waarvan de heer *Pinto* niet houdt. Hij heeft te Brussel een onderzoek ingesteld. Hij ontdekte, dat *King Kong* in Brussel leefde met een zekere *Margarethe Albrecht*, een Duitse, die de heer *Pinto* door de Belgen heeft laten arresteren; het was een Duitse agente. De heer *Pinto* ontdekte verder, dat *King Kong* een tijdlang had geleefd met een zekere *Mia Meersmans*, een spionne, die naar Wenen was gevlucht. De heer *Pinto* kwam tot de conclusie, dat *King Kong* fout was.

King Kong woonde op Château Wittouck, het hoofdkwartier van Z.K.H. De heer *Pinto* heeft gezegd, dat *King Kong* de volgende morgen, Maandagmorgen, bij hem moest komen. Het was zijn vaste voornemen hem tegelijkertijd vast te houden. Hij kwam echter niet en de heer *Pinto* kreeg om één uur bezoek van twee officieren, de heren *de Graaf* en *de Jong*, die zeiden: „Majoor, hij is niet gekomen, omdat hij eerst naar het bureau van de *Prins* is gegaan; hij is goed en wordt ingeschakeld”, waarop de heer *Pinto* is opgestaan en gesalueerd heeft. Dat was voor hem het einde van het liedje. Wanneer hem van de zijde van het bureau van het hoofd van de Nederlandse Strijdkrachten wordt gezegd: „Hij is goed”, dan kan hij er zich verder niet meer tegen verzetten.

Aangezien de heer *Pinto* echter een voorzichtig mens is, direct onder *Eisenhower* stond en hem verantwoording verschuldigd was, heeft hij dezelfde dag onmiddellijk een rapport geschreven met zijn bevindingen omtrent *King Kong*, eindigend met de twee volgende zinnen: „At this stage I came to the conclusion that *King Kong* was wrong and gave instructions for him to appear before me this morning at 11 o'clock. He did not come and I had to drop the whole matter.”

In October 1944 zat de heer *Pinto* vast door de Arnhem-geschiedenis. Aan de Papegaaienvaan te Eindhoven werden de z.g. line runners bij hem gebracht. Op 26 October werd bij hem gebracht *Cornelis Verloop* uit Amsterdam. Hij heeft hem gebroken. *Verloop* bekende, dat hij een Duitse agent was. Toen zei *Verloop*: ik weet wie u bent; u bent majoor *Pinto*, hoofd van de geheime dienst; bij de staf heeft u kapitein *Bakker*, kapitein *Le Jeune*, kapitein *Lagas*, sergeant *Montfoort*, sergeant *Rensing* en sergeant *Pieterse*. Dat was inderdaad alles, wat de heer *Pinto* had. Hij zat hem enige tijd aan te staren en zei toen: hoe weet je dat? Hij zei: van *Kiesewetter* of *Bader*, hoofd van de Abwehr in Nederland. De heer *Pinto* zei: van wie heeft *Kiesewetter* dat? Hij antwoordde: van *King Kong*; trouwens, die heeft hem vier dagen van tevoren de opstelling van de Canadezen medegedeeld.

De heer *Pinto* weet niet, of het waar is, dat *King Kong* de opstelling van de geallieerden met het oog op de aanval op Arnhem aan de Duitsers heeft medegedeeld. Hij vertelt alleen, wat hij zich van dat verhaal van *Verloop* herinnert. Hij geeft op dat verhaal geen commentaar. Hij zegt niet, wat waar en wat niet waar is. Hij heeft *Verloop* opgesloten. Hij heeft er voortdurend op gehamerd, dat *King Kong* fout was, maar men nam dat niet aan. De heer *Pinto* heeft die zaak besproken met die andere vakman, *dr. Somer*, maar die zei: het is een braaf man, u bent gek. Hetzelfde werd gezegd door *mr. van Houten*. De heer *Pinto* had tot nu toe de zaak-*King Kong* moeten opgeven. Maar toen *Verloop* hem dat vertelde, was hij enigszins nerveus. Het was 's avonds laat: de heer *Pinto* had geen wagen meer en geen mensen. Hij is in één rush naar het B.I. gegaan; hij heeft daar met de vuist op tafel geslagen en gezegd: men moet van mij geloven, dat ik ervaring heb en als ik zeg, dat hij opgesloten moet worden, dan moet dat ook gebeuren en dan moet hij niet, als een ander een andere mening heeft, blijven rondlopen; nu moet hij gearresteerd worden en ik zal de instructies geven over de wijze, waarop hij gearresteerd moet worden, want ik moet hem levend hebben; hij is uiterst gevaarlijk. De heer *Pinto* heeft toen inderdaad de wijze, waarop *King Kong* gearresteerd moest worden, aangegeven. Zij zijn toen naar *Château Wittouck* gestuurd. Hij heeft ook ongeveer 20 man Engelse militaire politie daarheen laten sturen. Die zijn daar ongeveer tegelijkertijd aangekomen, maar bevonden, dat *King Kong* niet aanwezig was. Hij had vakantie gekregen en was vier dagen naar Parijs naar zijn vriendinnetje, een cabaretzangeres. Hij kwam die zelfde dag terug en is toen gearresteerd op de manier, die de heer *Pinto* heeft aangegeven. *King Kong* is per vliegtuig naar Engeland gebracht en heeft daar volkomen bekend. De heer *Pinto* gelooft, dat er 24 folio-vellen met bekentenissen waren, die op iedere bladzijde getekend waren. *King Kong* is toen teruggekomen en opgesloten in de gevangenis te *Breda*, waar hij hem heeft opgezocht. Als *King Kong* de heer *Pinto* zag, kreeg hij een toeval en dan stond het schuim op zijn mond. Hij zei: „De eerste keer, dat ik u ontmoette en in uw ogen keek, zag ik, dat dit het begin van het einde was.” Hij is opgesloten in *Den Haag* en heeft na anderhalf jaar zelfmoord gepleegd.

Het merkwaardige is, dat *Verloop* nog niet terecht heeft gestaan. Er is de heer *Pinto* medegedeeld, dat hij werkt voor de Nederlanders in Duitsland.

Het zou buitengewoon interessant zijn te weten, wat er eigenlijk is gebeurd met de heer *Cornelis Verloop*. Waarom is hij niet verhoord? Is het waar, dat hij een vertrouwensbaantje bij de Nederlandse Regering had in Duitsland? De heer *Pinto* kan het zelf bijna niet geloven. Hij weet niet, of het bekend is, waar het dossier-*King Kong* is. Hij weet het ook niet. Op een gegeven ogenblik was hij klaar met S.H.A.E.F. en ging hij zich weer melden bij sectie III A van het M.G. *Mr. Derksema* zeide toen: ik heb net mijn ontslag ingediend; sectie III A is opgeheven en overgegaan in het B.N.V. met als hoofd kolonel *Eindhoven*; als u een uurtje vroeger was geweest, had u hem kunnen ontmoeten; hij heeft een dossier medegenomen, het dossier-*King Kong*. De heer *Pinto* wilde zijn ontslag indienen, maar *mr. Derksema* heeft hem gesmeekt dat niet te doen en hem gevraagd zich te melden bij het B.N.V. Hij heeft dat gedaan en werd met open armen ontvangen. Men wilde, dat hij lezingen gaf voor het personeel. Dat heeft hij een tijdje gedaan. Toen hij er twee of drie dagen was, wilde hij het dossier-*King Kong* hebben. Hij heeft het aan kolonel *Eindhoven* gevraagd en gezegd: de heer *Derksema* heeft gezegd, dat u het dossier hebt medegenomen. De heer *Eindhoven* antwoordde: ja, maar ik heb het aan majoor *Fruin* gegeven, die op zijn beurt zeide: Ik?, nooit gezien! De heer *Pinto* heeft het dossier nooit meer te zien gekregen. Het is de afwikkeling van de zaak-*King Kong*, die de heer *Pinto* vreemd vindt.

Het rapport van de heer *Pinto* over de zaak-*King Kong*, waarover de heer *Pinto* spreekt in zijn boven weergegeven getuigenverklaring, is door *mr. Eindhoven* aan de commissie ter beschikking gesteld bij schrijven van 10 Mei 1950. Het ongedateerde rapport is, gezien de aanhef, in elk geval niet vóór 18 September 1944 opgesteld. De Zaterdag, waarover de heer *Pinto* spreekt in de voorlaatste alinea van dit rapport, moet dus óf de 23e September óf wellicht een volgende Zaterdag zijn geweest. Het rapport luidt als volgt:

“*Christiaan Lindemans*, alias *King Kong*, was first brought to my notice on Sept 18th by the Capts. *de Jong* en *de Graaf*, both attached to the H.Q. of H.R.H.

As a result of what they told me of this man, I decided to investigate, and I contacted a young Dutch girl, daughter of a dealer in cereals in near Malines. This girl, though seduced by *Lindemans* and robbed by him of all she possessed under the pretence that he needed her money in order to keep his “Secret Organisation” going, was at the moment still

in love with the man. Nevertheless, the following was established. K.K. had for a considerable time been doing good Underground work for the Allies, until he was shot through the lung in a short fight with the S.S. and captured. He was transported to a hospital, from which he was freed after three weeks by his comrades. Most of these comrades were captured during the attempt, but K.K. succeeded in escaping and returned to his Underground activities.

The wound in his chest was an actual fact, as it was tended by *Elly Zwaan*.

He has, however, given two different stories of his escape telling one person that he escaped from Rotterdam and another that he escaped from the Hague.

From the moment of his escape, everything he touched went wrong, many of his comrades and of those he tried to help away were arrested, but he himself always managed to escape.

In connection with the above the following very important factor has to be considered:

K.K. is a woman hunter without morals or conscience, but is really in love with one woman, a certain *Mlle Gilou*, a French Cabaret singer, with whom he has a child. At the time of his "escape" this woman was in the hands of the Germans.

It was further established that he had had an "affair" with a certain "*Mia*", a woman of unknown nationality, living in the Hotel Cosmopolite in Brussels and a self confessed worker for the S.D., who fled from Brussels shortly before the liberation of that town. He visited her regularly and spent several nights with her at the Hotel.

He was in Brussels also in constant touch with a Swedish woman, who pretended that she was a double agent, working for the S.D. as well as for the Allies. This woman was still living in Brussels, and had staying with her a young German boy; neither of them had, on Sept 20th been out of doors yet since the liberation. This information I gave to a representative of S.H.A.E.F. and they were arrested. I do not know what happened with them subsequently.

At this stage of my investigation I decided to tackle K.K. himself seriously, I met him in Antwerp on Saturday, and told him to come and see me in Brussels the next Monday at 11 a.m., which he agreed to do.

He did not appear, however, and that same day I had to drop the whole matter."

Mr. L. Einthoven heeft met betrekking tot *Lindemans* het volgende medegedeeld. Hij is in het bezit van het dossier-*Lindemans*, dus van de verballen van de verschillende verhoren, die in verband met zijn zaak zijn afgenomen. Hij kent deze kwestie, omdat hij zich toevallig voor drie weken in bevrijd gebied bevond, toen in Februari 1945 een desbetreffende publicatie in de Engelse bladen plaats vond. Hij was toen van Den Haag uit slechts voor korte tijd in het Zuiden. Hij heeft het dus van het begin af aan meegemaakt. Later, toen hij het hoofd werd van het Bureau Nationale Veiligheid, heeft hij de stukken overgekregen; hij zag dus zeer wel het belang van deze zaak in en kon haar eveneens volgen. Vandaar, dat hij van de zaak-*King Kong* beter op de hoogte is dan van talloze andere zaken, die zijn bureau gepasseerd hebben. *King Kong* is op 28 October 1944 gearresteerd. Hij is toen per vliegtuig naar Engeland gebracht. Hij is daar door de Engelsen uitvoerig ondervraagd, in een kamp. Hij is later teruggebracht en ter beschikking gesteld van de Nederlanders te Brussel. Toen zat het hoofdkwartier van het Militair Gezag te Brussel. Hij is vervolgens toch weer door de Engelsen teruggevraagd en nogmaals verhoord om tenslotte voorgoed aan de Nederlanders te worden overgedragen. Uit de Engelse stukken en uit de verschillende gegevens, die de Nederlanders later hebben gekregen van de Duitsers, dus door Duitse verhoren van *Giskes* en van verschillende andere mensen, is inderdaad komen vast te staan, dat *King Kong* op 3 September bij de bevrijding van Brussel onmiddellijk pogingen heeft aangewend om weer een rol te spelen.

Hij is via de Belgische résistance — waarmede hij zeer nauwe relaties onderhield en die natuurlijk ook helemaal niet wist, dat hij fout was — terecht gekomen bij de geallieerde Intelligence. De geallieerde Intelligence heeft hem met opdrachten naar Eindhoven gestuurd. Hij moest daar nl. — dit allemaal volgens het verhoor van de Engelsen, die konden controleren of dit juist was, want zij hebben zelf die opdracht gegeven in geallieerd verband — een opdracht uitvoeren. In het dossier bevinden zich ook de verhoren, die door de Engelsen over deze zaak zijn gehouden. Het B.N.V. heeft deze Engelse verhoren dus overgekregen met de verdachte. *King Kong* is in opdracht van de geallieerden naar Eindhoven gezonden en moest daar aan de verzetsgroepen zeggen, dat zij zich kalm moesten houden, dat

zij voorlopig geen wapenzendingen hadden te verwachten, dat ze ook de piloten, die daar nog wachtten op het „terugsluizen” naar geallieerd gebied, maar zo lang moesten vasthouden. Hij is bij het gaan door de linies, die toen dus ten Zuiden van Eindhoven liepen — dat was 15 September — of door de Duitsers gevangen genomen of hij heeft zich laten gevangen nemen, heeft zich bekend gemaakt als een agent van de Abwehr en is via Vught, waar hij in het huis van *van Beuningen* — dat toen Duits hoofdkwartier was — aan een voorlopig verhoor is onderworpen — daar heeft men zich klaarblijkelijk met Driebergen in verbinding gesteld — diezelfde dag nog naar Driebergen gebracht en daar door majoor *Kiesewetter* verhoord. Daar zijn later ook nog enkele andere mensen bij gekomen, die zich voor onderdelen interesseerden. Volgens het Engelse verhoor en ook volgens *King Kong* zelf — want het B.N.V. heeft hier later nl. *King Kong* zelf over gehoord — heeft hij niet anders gesproken dan over zijn opdracht naar Eindhoven. Men behoeft geen strateeg te zijn om te begrijpen, dat, wanneer een boodschap als: „houdt je rustig, er komen geen wapens meer en houdt die piloten nog maar even vast”, naar de verzetsstrijders wordt gebracht, en ook al zegt men verder niets, er uit is af te leiden, dat er iets ten opzichte van Eindhoven gaande is. *King Kong* is op Zaterdag 16 September door de Duitsers naar de buurt van Eindhoven teruggebracht met een auto van Driebergen en daar heeft hij zich in verbinding gesteld met een inspecteur van politie *Kooy* en heeft naar verschillende mensen gevraagd, van wie hij in Antwerpen de namen had opgekregen. Dat gezelschap in Eindhoven vertrouwde hem echter helemaal niet en zij hebben hem dus in een kolenkelder opgesloten, nadat hij zijn boodschap voor de illegaliteit had overgebracht. Die boodschap had hij van de geallieerden meegekregen. Dit zijn niet uitsluitend Engelse troepen geweest; er zullen zich ook nog wel andere eenheden met de Intelligence en de Field Security hebben bezig gehouden. Nederlanders waren daar echter toen niet bij. De Duitsers hadden hem gezegd: „Ga naar Eindhoven, want je moet voor ons weer terug naar België, maar daarvoor moet je dus in Eindhoven zijn geweest om daar je boodschap te hebben afgeleverd, want anders zullen ze je in België waarschijnlijk niet vertrouwen, als je terugkomt bij je opdrachtgevers”. Hij werd dus in die kolenkelder vastgehouden en is op 19 September, nadat Eindhoven was bevrijd, door zijn opdrachtgevers in die kelder gevonden. Ze hebben naar hem geïnformeerd. Hij werd uit die kelder bevrijd en daarna — de 19de of een paar dagen later — is hij weer naar een geallieerd centrum gebracht in België. Vandaar is hij omstreeks 23 September pas voor het eerst met het hoofdkwartier van de Nederlandse troepen in contact gekomen. Dat is dus op zijn vroegst 23 September 1944 gebeurd, nadat de aanval op Arnhem op 17 September had plaats gevonden. Hij is 23 September naar het hoofdkwartier gebracht, gezeteld in het Rubenspaleis, dus toen nog niet kasteel Wittouck. Noch in de Engelse rapporten noch in de verhoren, door Nederlanders afgenomen, is iets gevonden, dat hiermede in strijd is. Geen enkele verklaring, die is afgelegd, luidt anders dan dat *King Kong* pas op het hoofdkwartier zijn eerste contact met Nederlanders had, nadat de luchtlanding bij Arnhem al had plaats gevonden. Hij is van het hoofdkwartier weer teruggegaan naar dat geallieerde bureau, waarvoor hij vervolgens ook nog weer werkzaam is geweest en is op 28 October op aanwijzing van een van zijn vroegere medewerkers, nl. *Verloop*, gearresteerd, toen hij zich in het hoofdkwartier bevond, waarheen hij was uitgenodigd te komen. Dat was dus een valstrik, die men hem had gezet. Vervolgens is hij naar Engeland gebracht. Dit ten aanzien van de bewering, dat *Lindemans* op het hoofdkwartier van de Bevelhebber van de Nederlandse Strijdkrachten iets zou hebben kunnen vernemen over Arnhem. Er is in al deze dossiers, welke de heer *Eindhoven* zorgvuldig heeft doorgekeken, niets, dat daar in de verste verte ook maar op wijst; integendeel, alle verklaringen op dit gebied zijn volkomen positief; ook van de man zelf en ook van de Engelsen. Er is geen sprake van, dat daarover verschil van opinie kan zijn.

Op de vraag, of *Lindemans* dan toch iets van Arnhem zou hebben kunnen weten, verklaart de heer *Eindhoven* het volgende. De Intelligence-man, die hem te Antwerpen van de nodige instructie heeft voorzien, met wie hij dus contact had, was een 24-jarige Engelse kapitein. De heer *Eindhoven* acht het buitengewoon onwaarschijnlijk, dat een man op dit niveau volkomen op de hoogte zou zijn geweest van details van allerlei plannen, die men enige weken later zou gaan uitvoeren, want dit is al in begin September geweest. Los hiervan acht hij het verder bijzonder onwaarschijnlijk, dat deze kapitein hem dit ooit zou hebben verteld. *King Kong* ontkent dan ook pertinent, dat hij hieromtrent ooit iets heeft geweten. Hij zegt alleen die opdracht voor Eindhoven te hebben gehad. Men behoeft niet eens een geslepen of sluwe man te zijn om te begrijpen, dat er met Eindhoven iets aan de hand zou kunnen zijn. Ook *Giskes* ontkent ten stelligste, dat men over Arnhem

heeft gesproken. Nu is er een Duitser, die heeft gezegd, dat deze man over plaats te vinden luchtlandingen heeft gesproken. Die luchtlandingen hebben inderdaad plaats gevonden, maar *King Kong* kan daarvan in België nooit iets hebben geconstateerd, want die luchtlandingen werden in Engeland voorbereid en niet in België. Dat hieninterpretieren achteraf is natuurlijk een bijzonder eenvoudige zaak. *Lindemans* is er de nacht van de 15e op de 16e September geweest en die luchtlandingen vonden op 17 September plaats. Dus men heeft toen gezegd: daar sloeg dat verhaal van *King Kong* op. In het rapport, dat voor *Giskes* te Driebergen is gemaakt — dat heeft *Giskes* ook verklaard —, heeft omtrent de luchtlandingen van Arnhem niets gestaan. Het blijkt ook uit het feit, dat de Engelsen, aan wie de heer *Eindhoven* op een gegeven moment in Augustus 1946 heeft gevraagd om vast te stellen, of er in hun documentatie, hoe dan ook, iets te vinden zou zijn, dat er op wees, dat er een eventueel verraad van *Lindemans* zou zijn in verband met Arnhem en er tevens verband zou zijn met het hoofdkwartier van de Prins, uitdrukkelijk hebben verklaard, dat daaromtrent helemaal niets bij hen bekend was. De bedoeling was namelijk, dat er hier in Nederland na de dood van *Lindemans* het een of ander zou worden gepubliceerd. Dat was het plan van de Regering. De mooiste kans, nl. om op een openbare terechtzitting deze zaak recht te zetten, was verkeken door de dood van *Lindemans*. De Engelse Intelligence, in welke handen de volledige documentatie was, heeft aan de heer *Eindhoven* uitdrukkelijk verklaard, dat haar omtrent het verband tussen *Lindemans* en Arnhem niets bekend was. Dat is in het najaar van 1946 gebeurd, toen ze *Giskes* en al die andere mensen allen reeds hadden gehoord. Er is tussen de Engelsen en de Nederlanders op dit gebied dus geen enkel verschil van mening. Men is het er volkomen over eens, dat er geen verband bestaat, hetgeen bijzonder plezierig is. Dit zijn de enige mensen, die er over kunnen oordelen, behalve de Nederlanders, die misschien niet eens over zoveel getuigenmateriaal hebben beschikt als de Engelsen. Publicatie heeft niet plaats gevonden, omdat het Foreign Office — dus niet de Intelligence — op een gegeven moment het beter vond om dat niet zo officieel te doen. De Regering, i.c. de Minister-President, heeft de heer *Eindhoven* daarop gevraagd om zich in verbinding te stellen met een gezaghebbend dagblad, dat niet tot een van de Regeringsgroepen behoorde. Dat was een uitdrukkelijke conditie. Na toestemming van de Regering te hebben verkregen, heeft hij zich tot het „Algemeen Handelsblad” gewend. Dit blad heeft een artikel geschreven. Dit heeft plaats gevonden in het blad van Zaterdag 5 April 1947. Daarin is dus het verhaal van *King Kong* uitvoerig uiteengezet.

De heer *Eindhoven* heeft, zodra hij de stukken in handen kreeg, in Juni 1945, geprobeerd om de rechterlijke autoriteiten er van te overtuigen, dat het wenselijk was om de zaak tegen *Lindemans* zo snel mogelijk te behandelen, juist om op een openbare terechtzitting deze hele zaak uit de doeken te doen. Dat is hem niet gelukt. Hij heeft de stukken in Juni ter beschikking gesteld van een lid-commissaris van de krijgsraad te velde; deze heeft een rechercheur wekelang aan het werk gezet om de zaak tegen *Lindemans* te instrueren. De heer *Eindhoven* heeft de president van de krijgsraad, de heer *Doornbos*, in Augustus 1945 nog eens op het belang van deze zaak gewezen en hem gevraagd: Licht dit nu uit alle andere gevallen en behandel dit, want er is een groot Nederlands belang bij betrokken. Intussen was echter een competentiegeschil gerezen, want naast de krijgsraden te velde waren toen de bijzondere hoven gekomen. De vraag rees, of de krijgsraden te velde met de berechting van deze zaak moesten doorgaan of dat deze moest worden overgedragen aan een bijzonder gerechtshof. Dat heeft geruime tijd geduurd, tot de heer *Eindhoven* zich tenslotte heeft gewend tot de procureurs-fiscaal en hun heeft gevraagd het dan in 's hemelsnaam te doen. Nu was er echter weer een competentie-geschil, of het door de procureur-fiscaal in Den Bosch moest gebeuren of door de procureur-fiscaal in Den Haag, waar de man zat, of eventueel door de procureur-fiscaal te Arnhem, omdat *Lindemans* te Driebergen verraad zou hebben gepleegd. Hij had dat verraad vrijwel overal gepleegd; dus iedereen was wel zo wat competent en daardoor is die zaak toen bij deze instanties verder behandeld. *Lindemans* was natuurlijk een bijzonder belangrijke getuige, omdat hij precies alle zaken kende, die de escape-route betroffen. Dus hij was niet alleen verdachte. Als getuige heeft *Lindemans* ook nog voortdurend verhoren moeten ondergaan. Hij was in de gevangenis te Breda, volgens doktersverklaring, al psychisch aanzienlijk gestoord. Verder in gevangenschap zal dat er niet beter op zijn geworden. Dit is de reden, waarom helaas de enige juiste methode niet is gevolgd, nl. dat men deze zaak ter openbare terechtzitting uit de doeken zou hebben gedaan.

Op 28 October 1944 is *Lindemans* pas gearresteerd. Toen heeft men de zekerheid gekregen; vóór die tijd was er twijfel. Ergens uit

de vele dossiers blijkt, dat dezelfde, *de Graaf* van het hoofdkwartier van de Bevelhebber van de Nederlandse Strijdkrachten de heer *Kooy* te Eindhoven zou hebben gewaarschuwd: er is vermoedelijk een zekere *Lindemans* naar jullie onderweg, ik zou wat voorzichtig met hem zijn. Die verklaring is er. De heer *Eindhoven* heeft een positieve verklaring van de mensen uit Eindhoven, waarin ze zeggen: we vertrouwen hem niet, o.a. niet omdat er een waarschuwing was gekomen. *De Graaf* heeft — naar de heer *Eindhoven* meent — tezamen met *de Jong* — *King Kong* kwam ongeveer 23 September 1944 op het hoofdkwartier — hem verhoord. De geallieerden, met wie *Lindemans* toen nog steeds doorwerkte, hebben hem ook verhoord. Zij hebben hem na zijn terugkomst uit Driebergen — ze wisten natuurlijk niet, dat hij daar geweest was — nog eens verhoord. Zij konden geen enkele evidence krijgen over zijn eventuele onbetrouwbaarheid.

Naar aanleiding van de verklaring van de heer *Pinto*, dat hij bij het B.N.V. het dossier-*King Kong* nooit meer te zien heeft gekregen, verklaart de heer *Eindhoven*, dat hij zich verplicht achtte die stukken niet rechts en links aan iedereen in handen te geven, gezien het geweldige rumoer, dat om *King Kong* was geweest en dat hij dus had meegemaakt, toen hij door de linies heen was. In die tijd moest men bijzonder voorzichtig zijn met alle mogelijke lieden, die zich om allerlei motieven op de stukken wierpen. Hij vond het maar veel veiliger om die stukken te houden en in handen te geven van mensen, die hij volledig kon vertrouwen. De heer *Eindhoven* vertrouwde namelijk de heer *Pinto* niet geheel. De heer *Eindhoven* heeft de heer *Pinto* kort daarna uit de dienst van het B.N.V. verwijderd met toestemming van generaal *Kruls*, d.w.z. hij heeft zelf zijn ontslag bij die dienst mogen vragen, maar anders had hij het gekregen.

Aan de heer *Eindhoven* was tot twee keer toe gebleken, dat de heer *Pinto* met een vrouwelijke verdachte, van wie hij zei, dat zij volkomen betrouwbaar was, een intieme verhouding had aangeknoopt. De heer *Eindhoven* kon het causale verband tussen die betrouwbaarheidsverklaring en die andere handelingen niet bewijzen. De heer *Pinto* is bij hem gekomen om te zeggen, dat een bepaalde vrouwelijke verdachte, — die er door de Engelsen van werd verdacht spionnagediensten te hebben verricht en die hier was opgeleid in Seehof (Zorgvliet) — na een zorgvuldig onderzoek, door hem ingesteld, volkomen betrouwbaar was. De heer *Pinto* was werkzaam voor het Departement van Justitie te Londen en de heer *Eindhoven* had geen enkele reden om hem te verdenken. Toen hem werd gezegd, dat *Pinto* met zijn reputatie van een groot verhoorder geen enkel bewijs kon vinden tegen deze vrouw, heeft de heer *Eindhoven* natuurlijk die vrouw vrijgelaten en enige tijd later werd hem gerapporteerd, dat de heer *Pinto* vanaf dat moment met die vrouw samenleefde. Kort daarna kreeg de heer *Eindhoven* officiële stukken in handen, die geleid hebben tot een proces tegen een andere Nederlandse vrouw, die ten minste 10 moorden op haar geweten had, door verraad en alle mogelijke andere dingen. Voor deze vrouw had de heer *Pinto* ook een betrouwbaarheidsverklaring afgegeven. Zonder twijfel was hij een bijzonder bekwaam verhoorder. Voor de heer *Eindhoven* stond vast, dat *Pinto* met deze vrouw ook een intieme verhouding had, toen hij die verklaring afgaf. Dit was voor de heer *Eindhoven* aanleiding om aan generaal *Kruls* voor te stellen deze man onmiddellijk van die plaats te verwijderen, hetgeen dus is gebeurd, met als enig gevolg, dat hij bij de heer *Eindhoven* majoor was en enige weken of maanden later ergens anders overste werd. De heer *Eindhoven* heeft zich tot drie keer toe moeten verantwoorden over het feit, dat hij de arme heer *Pinto* zo schandelijk had bejegend. Hij vertrouwde deze man inderdaad voor geen haar.

Er is in het dossier-*Lindemans* een uitvoerig verhoor van *Verloop*. *Verloop* is degene geweest, die *Lindemans* heeft aangebracht. *Verloop* is in October 1944 gevangen genomen. *Lindemans*, *Verloop* en *Damen* waren een soort drietal en zij zijn door de Nederlanders uitvoerig verhoord. Het enige is, dat *Verloop* op een gegeven moment heeft weten te ontsnappen. Hij zit nu weer gevangen, ergens bij de marechaussee. Hij is weer gearresteerd. Hij is nog niet berecht, voorzover de heer *Eindhoven* weet. De suggestie, dat *Verloop* in deze zaak — behalve dan het verhoor, dat de heer *Pinto* heeft afgenomen — later niet meer is gehoord, is onjuist. De heer *Eindhoven* heeft bij zich de verhoren van *Verloop*, destijds door de mensen van het B.N.V. gehouden, voordat hij ontvluchtte. De heer *Pinto* is maar betrekkelijk kort bij het B.N.V. geweest. Daar kon hij verder niets van weten.

De heer *K. de Graaf* heeft bij een volgend verhoor medegedeeld, dat *King Kong* op 15 September 1944 rapport heeft uitgebracht aan Abwehr III F in Driebergen. Dezelfde dag is hij doorgegaan naar Eindhoven en daarna naar Brussel. Op 17 September 1944 werd de Arnhem-operatie gelanceerd. Op 23 September 1944 werd *King Kong*

door de heer de Graaf te Brussel verhoord. Dat was op het hoofdkwartier van de Bevelhebber van de Nederlandse Strijdkrachten, waar de heer de Graaf was gedetacheerd. Dat hoofdkwartier was toen gevestigd buiten Brussel. Het was de eerste keer sinds December 1943, dat de heer de Graaf Lindemans persoonlijk heeft gesproken. Voorzover hem bekend, is dat tevens de eerste keer geweest, dat Lindemans op het hoofdkwartier van de B.N.S. kwam. Tevoren heeft de heer de Graaf King Kong op dat hoofdkwartier niet ontmoet. Vóór die tijd heeft de heer de Graaf alle mogelijke moeite gedaan, die menselijkerwijze kon worden gedaan, om de man te vinden, juist omdat hij de overtuiging had, dat King Kong voor de vijand werkte. Er zijn over deze kwestie in die tijd een aantal aantekeningen gemaakt, naar aanleiding waarvan een rapport is opgemaakt.

Uit het telegram, dat de heer de Graaf heeft verzonden naar Eindhoven, blijkt dat hij op de een of andere manier aan de weet was gekomen, dat King Kong naar Eindhoven zou gaan. Dat was een bericht, afkomstig van geëxfiltreerde verzetslieden, die daarvan op de hoogte waren. De Engelsen hebben er tegen hem nooit over gesproken. Op 14 September werd daartoe een telegram verzonden naar een ondergrondse groep bij Eindhoven met opdracht contact op te nemen met King Kong, die daar verwacht werd, en deze door te zenden naar de staf van de B.N.S. (Bevelhebber Nederlandse Strijdkrachten) onder toevoeging, dat King Kong wellicht voor de vijand werkte. Omstreeks 23 September kwam King Kong bij de heer de Graaf. Uit zijn mededelingen bleek, dat hij herhaaldelijk door de linies was geweest en zeer belangrijke inlichtingen over bezet Nederland had afgedragen aan de Mouvement National Belge, welke deze inlichtingen had doorgegeven aan 21st Army Group. Het rapport betreffende het verhoor van King Kong werd door de heer de Graaf aan Special Forces Head Quarters (en via Special Forces Head Quarters aan M.I. 5) zomede aan majoor Pinto aangeboden, terwijl deze laatste werd verzocht naar aanleiding daarvan het nodige te verrichten. Dit was op 24 of 25 September 1944. Alhoewel de Mouvement National Belge, de F.F.I., de Armée Secrète, de Witte Brigade, de Escape Line en nog andere organisaties — althans prominente en leidende figuren daaruit — voor de betrouwbaarheid van King Kong instonden, terwijl ook King Kong's antwoorden op de talloze hem gestelde strikvragen bevredigend waren te noemen, kon op grond van de bovenaangehaalde symptomen niet zonder meer worden aangenomen, dat King Kong betrouwbaar was. De heer Pinto werd hiervan volledig op de hoogte gebracht. Van enige activiteit van de zogenaamde Politie Buitendienst is de heer de Graaf echter in die periode (tot einde October) niets gebleken. Einde October meldde het B.I. te Eindhoven, dat een zekere Verloop (S.D.-agent) was gearresteerd, die beweerde, dat ook King Kong voor de vijand werkte. King Kong werd daarop direct door de heer de Graaf naar het hoofdkwartier van de B.N.S. gelokt en daar door de heer de Graaf in samenwerking met de inmiddels gewaarschuwde Security-major Sainsbury gearresteerd.

Het rapport, door de heer de Graaf opgemaakt, nadat hij Lindemans op 23 September 1944 had gehoord, was objectief. De antwoorden en de vragen werden zuiver weergegeven. Wat van beide kanten is gezegd, is niet stenografisch, maar dan toch wel bijna woordelijk opgenomen. Alle belangrijke vragen, die King Kong zijn gesteld, zijn opgenomen en eveneens al zijn antwoorden op die vragen. De antwoorden, voorzover men aan die kant van het front kon controleren, waren in overeenstemming met de waarheid. Het was althans heel onwaarschijnlijk aan te nemen, dat King Kong op dat moment zat te liegen, omdat de vragen eigenlijk op een dusdanige manier waren voorbereid en gesteld, dat King Kong op een bepaald moment met zich zelf in tegenspraak zou moeten komen. Men kreeg dus wel de indruk, dat deze man op die punten — welke werden aangeroerd — inderdaad de waarheid sprak. De mogelijkheid was dus allerminst uitgesloten, dat het vermoeden, dat hij fout was, niet op goede gronden was gebaseerd. Het kon echter niet zonder meer worden aangenomen.

Ten aanzien van de verklaring van Elly Zwaan, dat King Kong haar een papier heeft laten zien, ondertekend door kapitein de Graaf, waarop stond: King Kong is all right, zegt de heer de Graaf, dat dit zich als volgt heeft toegevoegd. Elly Zwaan, die door de heer de Graaf het eerst werd gecontacteerd, is gebruikt om er achter te komen, welke de regelmatige contacten van King Kong waren. Dat meisje mocht dus niet weten, dat King Kong verdacht werd, omdat men zeer de indruk had, dat zij hem nooit zou verraden. Men moest haar dus gebruiken, zonder dat zij het zelf merkte. Dat was ook met King Kong het geval. Het is niet onmogelijk, dat die man een papier heeft gehad, waarop van de heer de Graaf een verklaring stond. Hij kan zich echter nauwelijks voorstellen, dat er in zoveel woorden opstond, dat hij zo betrouwbaar was. Het kan hoogstens zijn, dat hij een vermeende missie of een vrij onbelangrijke opdracht

kreeg uit te voeren daar in de buurt en daarvoor een papiertje in zijn zak kreeg. Ook zijn contacten werden indertijd bezocht, althans in de tijd, dat de toenmalige veiligheidsdienst weinig interesse voor het geval aan de dag legde en de heer *de Graaf* c.s. eigenlijk niet de instantie waren, die arrestatiebevoegdheid had.

Met betrekking tot de mededeling van de heer *Pinto*, dat de heer *de Graaf* tegen deze gezegd zou hebben, dat *King Kong* goed was en ingeschakeld zou worden, kan de heer *de Graaf* alleen dit zeggen, dat deze verklaring van de heer *Pinto* niet in overeenstemming is met hetgeen er is gebeurd. Noch de heer *de Jong* — althans in zijn bijzijn — noch hijzelf heeft hem verklaard, dat *King Kong* zou worden ingeschakeld, zeker ook niet, dat deze man goed was, hoogstens dat hij op een zeer slimme wijze of althans op een goede wijze antwoord gaf op bepaalde door hen gestelde strikvrage, waarvan zij het resultaat de heer *Pinto* ter hand hebben gesteld met het verzoek — het is tenslotte diens taak geweest — om deze zaak verder te willen opnemen, aangezien zij wel wat anders te doen hadden. Alleen heeft de heer *de Graaf* daar natuurlijk de goede zaak mee willen dienen, omdat hij *King Kong* kende als zijn binnenzak en hij hem heel lang had meegemaakt en dus wel enige kans had om, waar deze man loog, de vinger op de zere plek te leggen. Dat is hem helaas niet mogen gelukken en het was verder niet zijn taak om deze zaak af te sluiten. Hij ontkent ten stelligste, dat hij de heer *Pinto* heeft medegedeeld, dat *King Kong* zou worden ingeschakeld. Niets is minder waar dan dat.

De heer *de Graaf* hoopte, dat *Lindemans* all right zou zijn, dat moet hij eerlijkheidshalve wel opmerken, omdat *King Kong* niet alleen hem, maar ook vele anderen, die hij goed kende, het leven heeft gered, b.v. ook *Celasse*. Hoewel bepaalde aanwijzingen zeer sterk tegen hem pleitten, vond hij het toch wel prettig, dat hij zo goed had geantwoord op deze scherp gestelde en goed voorbereide vragen. De heer *de Graaf* kon er geen conclusie uit trekken, omdat hij al de antwoorden uit deze vragen niet behoorlijk kon controleren, voorzover ze later opgecheckt zouden moeten worden ten Noorden van de grote rivieren. Dit rapport heeft de heer *de Graaf* gemaakt op grond van het feit, dat hij het verhoor begon in de overtuiging, dat *King Kong* fout was. Hij begon met de overtuiging: deze man, die hier tegenover mij zit, is een verrader. Dat verhoor van vele uren — dat in gezelschap van andere officieren werd afgenomen — is door de heer *de Graaf* geleid. Hij gelooft, dat er drie verhoren zijn geweest. Het heeft hem niet de overtuiging geschonken, dat *King-Kong* goed was, maar het heeft hem ook niet de overtuiging doen behouden, dat hij fout was. Het enige, dat bij hem aan overtuiging overbleef, was eigenlijk, dat zij met deze man voorzichtig moesten zijn. Hij kon hem zeker niet arresteren. Op dit dode punt — zij zaten volkomen in een dead lock — kon hij niet anders doen dan de resultaten aan de heer *Pinto* ter hand stellen en aan de Special Forces Head Quarters en via deze dienst ook aan M.I. 5.

Toen Antwerpen was bevrijd — de heer *de Graaf* zou op het ogenblik niet precies de periode kunnen afbakenen —, heeft hij zeer lang met hulp van vele verzetsbewegingen (prominente figuren uit verzetsbewegingen) in België naar *King Kong* gezocht. Als de heer *Pinto* *King Kong* na de bevrijding van Antwerpen heeft ondervraagd, dan heeft hij dat gedaan zonder een enkele recente aanleiding van de kant van de heer *de Graaf*. Dan heeft de heer *Pinto* deze man vermoedelijk als gewoon réfugié, die uit het bezette gebied kwam, onder het mes gehad, misschien gewantrouwd en weer doorgelaten in plaats van vast te houden.

Bovendien moet de heer *de Graaf* zeggen, dat *King Kong* — voorzover hem bekend is en dat zou hem bekend moeten zijn — nooit één nacht heeft doorgebracht op het hoofdkwartier van de Bevelhebber van de Nederlandse Strijdkrachten. Als de heer *Pinto* zegt: *King Kong* woonde op Château Wittouck en dit een wijze van uitdrukken is om aan te duiden, dat hij er veel vertoefde, begrijpt de heer *de Graaf* niet, hoe de heer *Pinto* daarbij kwam. *King Kong* werd in de tijd, dat hij werd gewantrouwd, althans niet helemaal werd vertrouwd, altijd afgepoeierd; hij kon daar niet binnenkomen. Hij kwam dikwijls om geld te lenen of om zijn beklag in te dienen over het feit, dat hij geen officiële missie kreeg en dat hij eigenlijk door iedereen met een kluitje in het riet werd gestuurd. Hij legde er voortdurend de nadruk op, dat hij steeds zijn leven voor de goede zaak had willen geven en de hele oorlog zo goed was geweest en dat hij nu op een zijspoor werd gezet. Het was wel even moeilijk, omdat er niets kon worden bewezen, maar *King Kong* is op het hoofdkwartier nooit binnen geweest dan alleen om te worden verhoord en om te worden gearresteerd. Voorzover hij dan wel eens in de buurt van het château rondliep, is dat alleen geweest om geur te maken tegenover de soldaten, die tot de wacht hoorden of om een exhibition in het scherpschieten te geven ergens in de bossen in de buurt, zonder dat

van Belgische en Fransche weerstandsgroepen en zijn uitstekende „cover story”.

Einde October meldde het Bureau Inlichtingen te Eindhoven, dat een agent van de Gestapo was gearresteerd, Verloop genaamd, die beweerde, dat King Kong fout was. Daarop is King Kong gearresteerd door den kapitein de Graaf, die hem daartoe naar het hoofdkwartier van den Prins lokte, en den inmiddels gewaarschuwden Major Sainsbury van de Engelsche S.F. Security.”

De heer A. G. Knight is met Prins Bernhard op 6 September 1944 naar het vasteland gevlogen. Zij zijn te Amiens geland en daarna per auto naar Douai gereden. Zij zijn daar de nacht van 6 op 7 September gebleven. Op 7 September zijn zij doorgereden naar Brussel. In Brussel zijn zij 1 of 2 nachten in het hotel Metropole gebleven. Vervolgens zijn zij naar Diest gegaan, waar zij 5 of 6 nachten zijn gebleven. Daarna is het hoofdkwartier overgebracht naar Ellewijt, in kasteel Rubens. Ongeveer veertien dagen of drie weken is het hoofdkwartier daar gebleven en toen is het verplaatst naar kasteel Wittouck. Dus de verplaatsing naar Wittouck is in ieder geval eerst in begin October 1944 geweest.

De heer Knight heeft Lindemans voor het eerst op het hoofdkwartier van de Prins gezien en wel nadat zij ongeveer vier dagen of een week in Ellewijt waren — het zal ongeveer de 21ste of 22ste September zijn geweest. De heer Knight weet zeker, dat het eerste bezoek van King Kong aan het hoofdkwartier van de Prins is geweest, nadat hij op 15 September door de linies bij Eindhoven was gegaan en daarvan was teruggekeerd. Toen zij in Ellewijt waren aangekomen, wist de heer Knight, dat King Kong door de linies bij Eindhoven was gekomen; dat had hij gehoord. De heer Knight heeft vernomen, dat bij zijn tocht door de linies een Engelse kapitein Baker betrokken is geweest.

King Kong is dus ongeveer op 21 of 22 September op het hoofdkwartier van de Prins gekomen. De reden was, dat kapitein de Graaf, deze man wilde ontmoeten. De S. F. en het B.B.O. wisten of dachten althans, dat deze man voor de vijand werkte en zij wilden hem natuurlijk hebben, voordat hij verder schade kon aanrichten. Verschillende Belgische instanties zijn gewaarschuwd om hem zo snel mogelijk naar het hoofdkwartier van de Prins te sturen. Ook de Nederlandse instanties zijn gewaarschuwd. Daarom is King Kong daarheen gekomen. De heer Knight meent, dat het Eindhoven is geweest, dat hem gewaarschuwd heeft, dat hij bij de staf van de Prins moest komen. De heer de Graaf heeft hem ondervraagd. Na de ondervraging was de heer de Graaf niet zeker meer. Hij heeft een copie van het betreffende rapport gestuurd naar de Special Forces te Londen, een copie naar de Nederlandse Security Dienst, de dienst van Pinto; waarschijnlijk heeft hij een copie gegeven aan het B.I. de dienst van Somer, en hij heeft de heer Knight een copie gegeven, de copie, die naar Londen ging. Daarna is er niets gebeurd.

King Kong is twee of drie keer op het hoofdkwartier geweest in Wittouck. Hij is eigenlijk nooit binnen het huis gekomen. Hij is alleen buiten geweest om een beetje show te geven en te trachten wat eten te krijgen. Hij heeft één of twee keer met kapitein de Graaf gesproken over zaken en de derde maal kwam plotseling kapitein de Jong met de mededeling van kolonel Somer, dat deze man fout was. Men moest er wat aan doen. Op dat ogenblik waren tegenwoordig, naar de heer Knight meent, kolonel van Houten, majoor Six, kapitein de Graaf en hijzelf. Zij konden natuurlijk zo'n man niet zelf arresteren en een schietpartij maken in het hoofdkwartier van de Prins. De heer Knight heeft zich daarom in verbinding gesteld met major Sainsbury, die de security officer was van 3 S.F., geattacheerd aan de 21st Army group. Hij heeft hem de zaak uitgelegd en deze heeft onmiddellijk een detachement van de militaire politie opgeroepen. Na ongeveer twee uur is hij daarmee aangekomen om de arrestatie te verrichten. In de tussentijd heeft de heer Knight met kapitein de Graaf hierover gesproken. Zij waren het er allemaal over eens: King Kong zou naar boven gaan naar de kamer van kapitein de Graaf en daar zou hij met een excuus worden vastgehouden. Hij moest naar boven gaan, waar hij niet kon weglopen. Hij is daar twee uur vastgehouden met allerlei nonsensverhalen over een opdracht, die hij zou krijgen. Toen de militaire politie kwam met major Sainsbury, zijn zij naar boven gegaan en hebben zij de kamer gezien. De militaire politie heeft het huis omsingeld, terwijl major Sainsbury en de heer Knight naar binnen gingen om de man te arresteren. De militaire politie heeft hem gewoon meegenomen in een vrachtauto. King Kong had geen wapens bij zich; deze waren op dat ogenblik beneden bij zijn chauffeur, een sergeant of zo iets. De order voor de arrestatie is eigenlijk gekomen van het B.I. Kapitein de Jong heeft haar gebracht. Majoor Pinto is niet bij die arrestatie betrokken geweest. De heer Knight heeft van hem in dit verband nooit gehoord.

De heer Knight heeft niet gehoord van andere bemoeiingen, die majoor Pinto hiermede heeft gehad. Het is onwaar, dat de heer Pinto heeft medegedeeld, dat King Kong fout was en dat men toen heeft besloten deze te arresteren. Het is mogelijk, dat Pinto de zaak heeft overgegeven aan kolonel Somer, maar het is zeker, dat de Jong is gekomen met de opdracht tot arrestatie van Lindemans, welke opdracht hij heeft gekregen van de heer Somer. Pinto kon deze opdracht niet aan de Jong geven.

De heer D. A. van Hilten, hoofd van de sectie krijgsgeschiedenis van de generale staf, heeft medegedeeld, dat er na de landing in Normandië, bij de opmars van de geallieerden naar het Noorden en het Oosten, herhaaldelijk op last van het geallieerde opperbevel voor verschillende plaatsen plannen ontworpen zijn voor luchtlandingen, bij de Seine o.a. en ook voor Noordelijk gelegen plaatsen. Men kreeg de opdracht die luchtlandingen op papier voor verschillende mogelijkheden uit te werken. Van al die uitgewerkte plannen werd slechts een enkel plan ten uitvoer gebracht. Toen de Canadezen in April 1945 door het Oosten van ons land oprukten, zijn er bijvoorbeeld aan een afdeling Franse parachutisten, gereed gehouden in Engeland en die ter beschikking stonden van het Canadese commando, opdrachten verstrekt, o.a. om bij Deventer, Zutphen, Zwolle, Steenwijk en rondom Assen luchtlandingen voor te bereiden. Van al deze voorbereide luchtlandingen is alleen de luchtlanding in de omgeving van Beilen en rondom Assen uitgevoerd. Het is dus niets bijzonders, dat men in de staven onder elkaar spreekt over luchtlandingen op verschillende plaatsen en dat het uit dien hoofde in die staven ook bekend was, dat er luchtlandingstroepen — later zelfs een heel korps, bestaande uit drie divisies — in Engeland gereed werden gehouden. Zo is het dus mogelijk, dat Lindemans bij zijn contacten in een der geallieerde hoofdkwartieren daar ook iets van heeft horen verluiden en het is voor de heer van Hilten helemaal niet zo bijzonder, dat Lindemans op 15 September 1944 te Driebergen heeft kunnen melden, dat er in Engeland belangrijke luchtlandingstroepen en parachutistenafdelingen gereed stonden. Dat wees echter nog geenszins op een luchtoverval bij Arnhem. Bovendien was het reeds bij de Duitsers bekend, dat er in Engeland luchtlandingstroepen gereed werden gehouden.

Uit onderzoekingen en gesprekken, welke de heer van Hilten met verschillende Duitse generaals heeft gehad, is hem het volgende gebleken. Er zijn drie merkwaardige feiten, die spreken tegen verraad van de operatie-Arnhem. In de eerste plaats de plaatsing van het hoofdkwartier van legergroep B onder commando van Feldmarschall Model. Dit hoofdkwartier werd op 15 September, dus twee dagen vóór de overval bij Arnhem, in zijn geheel verplaatst naar Oosterbeek. Op de 17de kwam dit hoofdkwartier betrekkelijk midden tussen de parachutisten te zitten; von Wühlich, de chef van de staf van Christiansen, heeft de heer van Hilten uitdrukkelijk gezegd, dat hij de chef van de staf van Model in de middag van de 17de September aan de telefoon heeft gekregen, waarbij deze hem in een soort alarmstemming mededeelde: „We zitten hier midden tussen de parachutisten; wij moeten onmiddellijk weg”. Het hele hoofdkwartier is toen hals over kop van Oosterbeek vertrokken naar Terborg. Wanneer de Duitsers geweten hadden, dat een dergelijke overval uit de lucht zou plaats vinden, dan kan de heer van Hilten toch niet aannemen, dat Model twee dagen tevoren zijn gehele hoofdkwartier juist daar had ondergebracht. In de tweede plaats heeft von Wühlich aan de heer van Hilten medegedeeld, dat Christiansen op de 17de September met hem zat te dineren in Crailoo; hun stafkwartier was toen te Hilversum gevestigd. Zij waren verrast door de geweldige hoeveelheid vliegtuigen, die overkwamen en hebben zich afgevraagd: Wat moet dat worden, hoeveel zouden het er zijn? Zij waren zich op dat moment volkomen bewust, dat het ging over een luchtoperatie in grote stijl. Van Wühlich heeft de heer van Hilten verzekerd, dat het voor hem een volkomen verrassing was. In de derde plaats wijst de heer van Hilten op het feit, dat Reinhard, de commandant van het 88ste Duitse legerkorps, op de 17de September des ochtends op verkenning was geweest in de richting van Reusel en Eersel, nadat er juist een stilstand was gekomen in de strijd aan de Belgische kanalen, waar zijn troepen ook aan de verdediging hadden deelgenomen. Toen Reinhard van deze verkenning terugkwam, zag hij een steeds toenemend aantal vliegtuigen in de lucht. Reinhard vertelde de heer van Hilten, dat hij telkens dekking moest zoeken met zijn auto. Toen de omvang van de luchtoperatie, die daar aan de gang was, tot Reinhard doordrong, heeft hij zijn auto in de steek gelaten, is bij de motorordonnans, die hem vergezelde, achterop de duo gaan zitten en is naar zijn stafkwartier in de nabijheid van Tilburg vertrokken om zijn eerste maatregelen te nemen. Ook Reinhard gaf volkomen toe, dat deze luchtoperatie voor hem een verrassing was.

De Duitsers hadden tegen deze luchtaanval helemaal geen bijzondere maatregelen bij Arnhem genomen. Er was een heel zwak

rivierfront gevormd langs de Lek en de beneden-Rijn. Dat was niets anders dan een bewaking van de rivierovergangen met zwakke onderdelen. In Arnhem zelf was ook niets bijzonders. Het enige bijzondere was het IIde S.S.-pantserkorps, dat enkele dagen tevoren Noord/Oost van Arnhem was aangekomen. Dit korps bestond uit twee divisies, de S.S.-9de pantserdivisie en de S.S.-10de pantserdivisie, met andere namen de Division Hohenstaufen en de Division Frundsburg. Deze divisies waren hals over kop uit Frankrijk teruggetrokken en hadden zeer geleden. De sterkte van elke divisie was terug te brengen tot die van hoogstens één regiment; ze was dus ongeveer tot 1/3 gereduceerd en ook het pantsermateriaal was zeer matig. Het korps was daarheen gestuurd om op verhaal te komen met de mededeling, dat voor elk van die divisies in Duitsland een nieuw regiment zou worden gevormd met ander pantsermateriaal om ze weer enigszins op sterkte te brengen en dan zo snel mogelijk weer te kunnen gebruiken. Dit heeft de heer van Hilten gehoord van Rauer. De heer van Hilten is nergens tegengekomen en heeft van niemand vernomen, dat dit een maatregel zou zijn geweest als reactie op een spionnenbericht of verraad, waardoor de Duitsers op de hoogte waren van de komende luchtlandingen en dat zij daarom die troepen in de nabijheid van Arnhem hadden gelegerd.

De pantsertroepen in de buurt van Arnhem zijn een zeer belangrijke factor geweest. Dit was eigenlijk het behoud voor de Duitsers. Zij beschouwen het echter absoluut als een toevallige gelukkige omstandigheid. De heer van Hilten deelt nog mede, dat hij in de gesprekken, welke hij met de verschillende Duitsers heeft gevoerd, niet de vraag heeft ter sprake gebracht, of er tevoren een waarschuwing, bijvoorbeeld van Lindemans, zou zijn geweest. De heer van Hilten was toen ook nog niet zo van het geval op de hoogte. De Duitsers wisten wel — hoe zij dat te weten zijn gekomen, weet de heer van Hilten niet, misschien heeft King Kong daar ook aan meegewerkt —, dat de geallieerden over een behoorlijke macht aan luchttroepen beschikten, maar Model heeft zich o.a. er over uitgelaten, dat hij niet verwachtte, dat op dit nevenoperatieterrein in Nederland de geallieerden hun kostbare luchtlandingstroepen zouden inzetten.

Er bestond met betrekking tot de operatie te Arnhem een zeker verschil van opvatting tussen de commandant van 21st Army Group en Eisenhower. Montgomery was van mening, dat de toestand eigenlijk zo gunstig was, dat men met een betrekkelijk kleine macht door kon stoten over de Rijn heen naar Berlijn. Dat plan van Montgomery werd door Eisenhower beschouwd als een fantastisch plan. Hij wilde er aanvankelijk ook niets van weten. Om tot een overeenstemming te komen is Eisenhower op de 10de September 1944 naar Brussel gegaan. Eisenhower wilde 21st Army Group laten oprukken ongeveer tot in de lijn Tilburg—Eindhoven om daardoor te bereiken, dat de spoorwegen en de grote landwegen van Antwerpen (dat sinds 4 September 1944 in geallieerde handen was) in Oostelijke richting vrij waren voor het verkeer naar het front. Vandaar, dat Eisenhower het front in het Noorden naar voren wilde brengen. Op 10 September 1944 zijn Eisenhower en Montgomery tot een compromis gekomen. Montgomery kreeg volmacht om een operatie uit te voeren tot aan de Veluwerand en als het mogelijk bleek op de Veluwe nog verder door te stoten alsmede ook bruggenhoofden over de IJssel te bezetten. De 1st Allied Airborne Army werd hem ter beschikking gesteld. Eveneens werden hem transportmiddelen alsmede de nodige bedrijfsstoffen gegeven, zodat de operatie uitgevoerd kon worden. Eerst op de 10de September 1944 is dus definitief beslist, dat de operaties Garden en Market zouden worden uitgevoerd.

De heer P. A. van Noothoorn, inspecteur-rijksrechercheur, heeft verklaard, dat Lindemans (overleden 20 Juli 1946) gedetineerd is geweest in de cellenbarakken te Scheveningen. Hij werd alleen in een cel gesloten. Daarover is ontzettend veel deining ontstaan. De heer van Noothoorn meent, dat hij door het vroegere Bureau Nationale Veiligheid was gedetineerd. Hij heeft Lindemans zelf niet gekend, want hij is eerst naar voren gekomen, toen deze reeds was overleden. De indruk, die hij heeft gekregen is, dat Lindemans op het laatst een soort psychopaat is geweest en dat hij alle mogelijke gekke dingen heeft gedaan. Hij heeft gehoord, dat hij verschillende malen heeft getracht zich zelf van het leven te beroven; er werden b.v. scheermesjes in zijn bed onder zijn hoofdkussen gevonden. Hij is toen geplaatst op een ziekenzaaltje, maar het was eigenlijk meer een psychopathenzaaltje, waar alle mogelijke wonderlijke kerels waren.

Het waren fantasten, die tegen elkaar hebben zitten opscheppen, wat ze zoal tijdens de oorlog hadden gedaan. De heer van Noothoorn heeft het gevoel gekregen, dat Lindemans daaraan heeft meegedaan. Hij heeft alle mogelijke verhalen verteld van zijn belevenissen, waarbij verschillende personen naar voren zijn gekomen, die hij heeft genoemd. Het gevolg daarvan is geweest, dat hij hoe langer hoe gewichtiger werd. Hij werd herhaaldelijk gehoord door verschil-

lende mensen van het Bureau Nationale Veiligheid. Meermalen heeft men *Lindemans* in een aparte cel willen zetten, maar daar kon hij schijnbaar niet goed tegen, want dan ging hij alle mogelijke gekke dingen doen. Zo gauw als hij in een cel zat, deed hij pogingen tot zelfmoord, zodat men hem iedere keer opnieuw maar weer op het zaaltje heeft geplaatst. Toen is gekomen zuster *Onder de Linden*; zij was een vrijwillige verpleegster, dus geen gedetineerde. In die tijd was het nog een vrij jong meisje, de heer *van Noothoorn* gelooft, dat zij 25 jaar was, en zij schijnt hevig verliefd op *Lindemans* te zijn geworden. Er hebben zich wonderlijke dingen voorgedaan, er waren flirtpartijtjes en dan werden zij weer eens samen betrapt in een apart kamertje aan het einde van het ziekenzaaltje, enz. Op een gegeven moment zou *Lindemans* weer worden overgebracht naar een aparte cel en hij heeft toen weer gezegd, dat hij zelfmoord zou plegen. Toen is het verhaal gekomen, dat hij lumnaltabletten heeft ingecalikt en hij schijnt een behoorlijke dosis te hebben ingenomen.

De heer *van Noothoorn* heeft getracht te onderzoeken, hoe hij aan die lumnaltabletten is gekomen. Er zijn verschillende gedetineerden, die hebben verteld, dat een van de verplegers hem arsenicum zou hebben ingegeven, nota bene toen hij de lumnal reeds naar binnen had. Daarvan is echter niets gebleken. De heer *van Noothoorn* heeft de verpleger gehoord en deze heeft verklaard, dat hij *Lindemans* broom heeft gegeven. De heer *van Noothoorn* heeft een gedetineerde arts, *dr. van Stockum*, gesproken, die als arts bij de gedetineerden was opgetreden. Deze heeft gezegd, dat een van de gedetineerden aan een of andere hartkwaal leed en dat hij deze arsenicum had voorgeschreven. Het was echter zodanig verdund, dat, al had men de hele fles opgedronken, er nog niets aan de hand was geweest. Dit kon het dus nooit geweest zijn. Voorzover de heer *van Noothoorn* weet, was er echter wel gelegenheid lumnal te bemachtigen. Als de verpleegster met een blad met geneesmiddelen binnenkwam, stond er haast altijd een busje met lumnal op. Het was niet zo'n grote zaal, maar het was niet zo'n kunst om, als zij zich even met iemand bemoeide, een greep te doen om wat lumnaltabletten bij zich te steken.

Toen *Lindemans* die lumnal naar binnen had, is er een afscheids-scène geweest en heeft zuster *Onder de Linden* ook lumnal ingenomen. Zij wilde ook niet langer blijven leven. De heer *van Noothoorn* heeft haar naderhand nog gevraagd, hoe zij zo gek kwam, waarop zij antwoordde, dat zij het zelf niet meer wist, maar ze was haar hoofd kwijt. Zij zou het nu niet meer voor hem hebben gedaan. In het dossier is ook een afscheidsbriefje van die zuster aan haar ouders, waarin zij aan het slot zegt: „Straks nemen we in. *Chris* wordt weggehaald en daar zullen we tegen vechten”. Zij zouden samen afscheid nemen en er tussenuit trekken. Het enige is, dat de zuster terstond is meegenomen en dat haar maag is leeggepompt, terwijl dit bij *Lindemans* wel even heeft geduurd. Volgens de artsen, die er waren, hadden zij er geen voldoende middelen voor en men kon ook niet in de ziekenhuizen terecht, zodat men een halve middag op stap is geweest, voordat men *Lindemans* kwijt kon en ook de zuster. Hierdoor is het verhaal ontstaan, dat *Lindemans* van het leven zou zijn beroofd of zoals men dat noemt, geliquideerd. Daarvan is de heer *van Noothoorn* eigenlijk niets gebleken. Het zou een zeer omslachtige methode zijn om daarvoor een verpleegster, een jong meisje, in de arm te nemen, dat voor al die kerels op de zaal komedie moest spelen. Het meisje zelf was er ook helemaal niet het type voor; het was geen geraffineerde vrouw. Het is een meisje uit een vrij behoorlijk gezin, dat, zoals dat wel meer gebeurt, haar hoofd is kwijtgeraakt door *Lindemans*; deze was een grote kerel en het schijnt, dat hij nogal knap van uiterlijk is geweest en dat zal in hoofdzaak de reden zijn geweest. Uit het onderzoek is de heer *van Noothoorn* er niets van gebleken, dat er enige reden is geweest om te denken, dat *Lindemans* op last van iemand, van wie dan ook, van het leven is beroofd. De heer *van Noothoorn* heeft dit zuiver beschouwd als een zelfmoord, waar misschien bij kan zijn gekomen, dat die verpleegster hem heeft geholpen door hem lumnal te geven. Het is dus niet vast komen te staan, hoe hij aan zijn portie lumnal is gekomen. Het is daar gek toegegaan. Toen *Lindemans* lumnal had ingenomen en men hem naar het ziekenhuis wilde brengen, is er een formele veldslag ontstaan. De kerels op het ziekenzaaltje wilden geen verplegers toelaten. Zij hebben de kribben afgebroken en zijn aan het gooien en smijten gegaan, omdat zij *Lindemans* niet wilden meegeven. Zij waren bang, dat men hem van kant zou maken; dat was juist de kwestie en daarom wilde men hem niet afgeven.

De enige mogelijkheid is, dat misschien zuster *Onder de Linden Lindemans* aan die lumnaltabletten heeft geholpen. De heer *van Noothoorn* heeft het alleen nooit kunnen bewijzen en zij ontkent het. Het blijft dan toch een behulpzaam zijn aan zelfmoord. Zij heeft het zelf ingenomen en zij heeft het hem niet ingegeven; zij zou hoogstens behulpzaam kunnen zijn geweest. De heer *van Noothoorn*

heeft het echter niet kunnen bewijzen en dan kan men moeilijk iets doen. Van een opzet om hem te doden, zoals de verhalen gaan, is niets gebleken.

Wie zal nu iemand een opdracht geven het op een dergelijke idiote manier te doen? In die tijd was het een koud kunstje. Het komt hierop neer, dat *Lindemans* in de eerste plaats luminal kan zijn toegediend door zuster *Onder de Linden*, maar dat deze pertinent ontkent, dat zij dit heeft gedaan. In de tweede plaats kan hem arsenicum zijn toegediend door een verpleger, die evenwel tegenover de heer *van Noothoorn* heeft ontkend, dat hij dit heeft gedaan en verklaard heeft, dat hij *Lindemans* broom heeft toegediend, omdat deze zo opgewonden was na het innemen van de luminaltabletten. In de derde plaats bestaat de mogelijkheid, dat *Lindemans* zich zelf luminal en eventueel arsenicum heeft verschaft van een van de bladen, welke op de zaal rondgingen. Dit zijn dus de drie casus-posities, welke in het geding zijn. Daarnaast zijn er nog theoretische casus-posities, zoals de geruchten, dat hij op een of andere manier uit de wereld zou zijn geholpen. De feiten, die de heer *van Noothoorn* in de stukken heeft gevonden, wijzen slechts op een van de drie genoemde casus-posities. De heer *van Noothoorn* heeft geen enkele aanwijzing gevonden voor andere mogelijkheden, overeenkomende met de geruchten. Het enige, dat hij positief kan zeggen, is, dat hem tot op heden nog nooit iets ervan is gebleken, dat *Lindemans* op last zou zijn vermoord, zoals de geruchten zijn.

Aangezien, zoals in de aanhef van dit hoofdstuk reeds is vermeld, de hierboven weergegeven verwickelingen met *Lindemans* niet rechtstreeks met het England-Spiel te maken hebben, geeft de commissie haar conclusies reeds aanstonds aan het slot van dit hoofdstuk.

Eén lid wenst zich van het uitspreken van positieve conclusies te onthouden. Dit lid is vooreerst geenszins er van overtuigd, dat *Lindemans* op 15 September 1944 geen mededelingen aan de Duitsers heeft gedaan omtrent het voorgenomen geallieerde offensief op Arnhem. Bedoeld lid wijst in dit verband op de verklaring van *Schreieder*. Met betrekking tot de dood van *Lindemans* kan dit lid evenmin tot een definitief oordeel komen; de mededelingen van de heer van *Noothoorn*, die goeddeels uit de tweede hand zijn en wiens onderzoek trouwens nog niet is afgesloten, acht dit lid te vaag en onzeker om daarop een conclusie te funderen.

De commissie in haar grootst mogelijke meerderheid is van oordeel, dat duidelijk is komen vast te staan, dat *Lindemans* op 15 September 1944 bij de Duitsers te Driebergen geen mededelingen heeft gedaan over het aanstaande offensief van de geallieerden op Arnhem.

Dit volgt zowel uit de verklaring van *Giskes* als uit het feit, dat *Lindemans* door een Engelse instantie — vermoedelijk I.S. 9 — door de linies was gestuurd met een opdracht aan de illegaliteit te Eindhoven, inhoudende, dat de verzetsgroepen zich kalm moesten houden, dat zij voorlopig geen wapenzendingen hadden te verwachten en dat zij ook de piloten, die daar nog wachtten op het „terugsluizen” naar geallieerd gebied, maar zolang moesten vasthouden. Bovendien heeft generaal-majoor *van Hilten* verklaard, dat hem uit gesprekken met Duitse generaals is gebleken, dat de Duitsers door de aanval op Arnhem volkomen verrast waren en dat de twee Duitse pantserdivisies, die tenslotte bij de verdediging van Arnhem een grote rol hebben gespeeld, zich daar geheel toevallig bevonden.

Voorts is uit de afgelegde verklaringen komen vast te staan, dat het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten eerst omstreeks 21 of 22 September 1944 — in ieder geval na de aanval op Arnhem — is verlegd naar de omgeving van Brussel, naar het kasteel Rubens, en dat *Lindemans* eerst toen op dit hoofdkwartier is gekomen en wel naar aanleiding van een verzoek, dat hem gedaan was met de bedoeling om hem te horen, aangezien men hem niet geheel vertrouwde.

Het is dus uitgesloten, dat *Lindemans* door contact met het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten gegevens zou zijn te weten gekomen, die hij bij zijn tocht op 15 September 1944 aan de Duitsers zou hebben medegedeeld.

Het verhoor, dat *Lindemans* op het kasteel Rubens door kapitein *K. de Graaf* werd afgenomen, kon niet leiden tot de vaststelling, dat hij „fout” was, hoewel het ook geen afdoende bewijzen opleverde voor het tegendeel.

Wanneer de heer *Pinto* beweert, dat hem hiervan reeds begin September mededeling is gedaan, dan is dit blijkens het bovenstaande onjuist, nog afgezien van het feit, dat de heer *Pinto* verklaard heeft, dat dit zou zijn gebeurd op een moment, waarop het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten gevestigd was op kasteel Wittouck. Immers de verplaatsing van dit hoofdkwartier naar laatstgenoemd kasteel heeft eerst in October 1944 plaats gevonden. Bovendien blijkt uit een door *mr. Eindhoven* uit het

heeft het echter niet kunnen bewijzen en dan kan men moeilijk iets doen. Van een opzet om hem te doden, zoals de verhalen gaan, is niets gebleken.

Wie zal nu iemand een opdracht geven het op een dergelijke idiote manier te doen? In die tijd was het een koud kunstje. Het komt hierop neer, dat *Lindemans* in de eerste plaats luminal kan zijn toegediend door zuster *Onder de Linden*, maar dat deze pertinent ontkent, dat zij dit heeft gedaan. In de tweede plaats kan hem arsenicum zijn toegediend door een verpleger, die evenwel tegenover de heer *van Noothoorn* heeft ontkend, dat hij dit heeft gedaan en verklaard heeft, dat hij *Lindemans* broom heeft toegediend, omdat deze zo opgewonden was na het innemen van de luminatabletten. In de derde plaats bestaat de mogelijkheid, dat *Lindemans* zich zelf luminal en eventueel arsenicum heeft verschaft van een van de bladen, welke op de zaal rondgingen. Dit zijn dus de drie casus-posities, welke in het geding zijn. Daarnaast zijn er nog theoretische casus-posities, zoals de geruchten, dat hij op een of andere manier uit de wereld zou zijn geholpen. De feiten, die de heer *van Noothoorn* in de stukken heeft gevonden, wijzen slechts op een van de drie genoemde casus-posities. De heer *van Noothoorn* heeft geen enkele aanwijzing gevonden voor andere mogelijkheden, overeenkomende met de geruchten. Het enige, dat hij positief kan zeggen, is, dat hem tot op heden nog nooit iets ervan is gebleken, dat *Lindemans* op last zou zijn vermoord, zoals de geruchten zijn.

Aangezien, zoals in de aanhef van dit hoofdstuk reeds is vermeld, de hierboven weergegeven verwickelingen met *Lindemans* niet rechtstreeks met het England-Spiel te maken hebben, geeft de commissie haar conclusies reeds aanstonds aan het slot van dit hoofdstuk.

Eén lid wenst zich van het uitspreken van positieve conclusies te onthouden. Dit lid is vooreerst geenszins er van overtuigd, dat *Lindemans* op 15 September 1944 geen mededelingen aan de Duitsers heeft gedaan omtrent het voorgenomen geallieerde offensief op Arnhem. Bedoeld lid wijst in dit verband op de verklaring van *Schreieder*. Met betrekking tot de dood van *Lindemans* kan dit lid evenmin tot een definitief oordeel komen; de mededelingen van de heer *van Noothoorn*, die goeddeels uit de tweede hand zijn en wiens onderzoek trouwens nog niet is afgesloten, acht dit lid te vaag en onzeker om daarop een conclusie te funderen.

De commissie in haar grootst mogelijke meerderheid is van oordeel, dat duidelijk is komen vast te staan, dat *Lindemans* op 15 September 1944 bij de Duitsers te Driebergen geen mededelingen heeft gedaan over het aanstaande offensief van de geallieerden op Arnhem.

Dit volgt zowel uit de verklaring van *Giskes* als uit het feit, dat *Lindemans* door een Engelse instantie — vermoedelijk I.S. 9 — door de linies was gestuurd met een opdracht aan de illegaliteit te Eindhoven, inhoudende, dat de verzetsgroepen zich kalm moesten houden, dat zij voorlopig geen wapenzendingen hadden te verwachten en dat zij ook de piloten, die daar nog wachtten op het „terugsluizen” naar geallieerd gebied, maar zolang moesten vasthouden. Bovendien heeft generaal-majoor *van Hilten* verklaard, dat hem uit gesprekken met Duitse generaals is gebleken, dat de Duitsers door de aanval op Arnhem volkomen verrast waren en dat de twee Duitse pantserdivisies, die tenslotte bij de verdediging van Arnhem een grote rol hebben gespeeld, zich daar geheel toevallig bevonden.

Voorts is uit de afgelegde verklaringen komen vast te staan, dat het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten eerst omstreeks 21 of 22 September 1944 — in ieder geval na de aanval op Arnhem — is verlegd naar de omgeving van Brussel, naar het kasteel Rubens, en dat *Lindemans* eerst toen op dit hoofdkwartier is gekomen en wel naar aanleiding van een verzoek, dat hem gedaan was met de bedoeling om hem te horen, aangezien men hem niet geheel vertrouwde.

Het is dus uitgesloten, dat *Lindemans* door contact met het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten gegevens zou zijn te weten gekomen, die hij bij zijn tocht op 15 September 1944 aan de Duitsers zou hebben medegedeeld.

Het verhoor, dat *Lindemans* op het kasteel Rubens door kapitein *K. de Graaf* werd afgenomen, kon niet leiden tot de vaststelling, dat hij „fout” was, hoewel het ook geen afdoende bewijzen opleverde voor het tegendeel.

Wanneer de heer *Pinto* beweert, dat hem hiervan reeds begin September mededeling is gedaan, dan is dit blijkens het bovenstaande onjuist, nog afgezien van het feit, dat de heer *Pinto* verklaard heeft, dat dit zou zijn gebeurd op een moment, waarop het hoofdkwartier van de Bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten gevestigd was op kasteel Wittouck. Immers de verplaatsing van dit hoofdkwartier naar laatstgenoemd kasteel heeft eerst in October 1944 plaats gevonden. Bovendien blijkt uit een door mr. *Eindhoven* uit het

dossier-*Lindemans* geproduceerd rapport van de heer *Pinto* zelf, dat hij *Lindemans* voor het eerst ontmoet heeft op Zaterdag 23 September 1944 of op een volgende Zaterdag.

Indien *Lindemans* niet ontijdig de dood had gevonden, zou al het bovenstaande ook duidelijk aan het licht zijn getreden bij zijn berechting.

Uit de mededelingen die de heer *P. A. van Noothoorn*, inspecteur der Rijksrecherche, aan de commissie heeft gedaan over het onderzoek, dat is ingesteld naar de dood van *Lindemans*, is tenslotte volgens de grootst mogelijke meerderheid der commissie duidelijk gebleken, dat generlei aanwijzingen zijn gevonden, dat *Lindemans* „uit de weg zou zijn geruimd”. Zijn dood is hoogstwaarschijnlijk het gevolg geweest van het innemen van een grote dosis luminal, welke hij zichzelf heeft verschaft of waaraan hij is geholpen door een verpleegster, van wie echter, indien dit laatste het geval is, wel vaststaat, dat zij daarbij slechts gedreven werd door motieven van persoonlijke aard. Alleen wil de commissie in haar geheel de opmerking niet achterwege laten, dat zij de indruk heeft, dat aan *Lindemans* op snellere wijze medische hulp had kunnen zijn verleend.